

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobce: **S. G.**
zastoupený JUDr. Marošem Matiaškem, LL.M.
advokátem se sídlem Mánesova 48, 120 00 Praha 7

proti
žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**
se sídlem Na Poříčním právu 1, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 12. 2024, č. j. MPSV-2024/255091-918, ve věci příspěvku na péči,

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 12. 2024, č. j. MPSV-2024/255091-918, se zrušuje a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 12 270 Kč, a to do deseti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Rozhodnutím Úřadu práce České republiky, krajské pobočky v Hradci Králové, detašovaného pracoviště ve Dvoře Králové nad Labem, ze dne 24. 6. 2024, č. j. 8883/2024/DKL (dále jen „*prvostupňové rozhodnutí*“), bylo rozhodnuto o snížení příspěvku na péči z 12 800 Kč na 880 Kč měsíčně od července 2024 na základě snížení

stupně závislosti žalobce ze stupně III (těžká závislost) na stupeň I (lehká závislost) s odkazem na zjištění učiněná při sociálním šetření ze dne 25. 3. 2024 a na závěry posudkového lékaře Institutu pro posuzování zdravotního stavu v Trutnově (dále jen „IPZS“) ze dne 7. 5. 2024. Dle uvedeného posouzení žalobce vzhledem k jeho zdravotnímu stavu potřeboval pomoc jiné fyzické osoby při zvládnutí základních životních potřeb v rozsahu stanoveném stupni závislosti podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálních službách“), tj. ve stupni I (lehká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce není schopen samostatně zvládat tyto tři základní životní potřeby: a) mobilita, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost. Proti uvedenému rozhodnutí podal žalobce prostřednictvím obecné zmocněnkyně odvolání.

2. Žalovaný rozhodnutím ze dne 2. 12. 2024, č. j. MPSV-2024/255091-918 (dále jen „*napadené rozhodnutí*“) odvolání žalobce zamítl a prvostupňové rozhodnutí potvrdil s odkazem na v odvolacím řízení vyhotovený posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí v Hradci Králové (dále jen „*posudková komise MPSV*“ nebo „*PK MPSV*“) ze dne 14. 11. 2024, která ve shodě se závěry posudku lékaře IPZS dospěla k závěru, že žalobce není schopen bez pomoci jiné osoby samostatně zvládat tři základní životní potřeby (mobilitu, osobní aktivity a péči o domácnost), a je tak závislý na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I dle § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách.

II. Shrnutí žalobní argumentace

3. Dle žalobce je napadené rozhodnutí nezákonné ze třech důvodů. Prvně proto, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, zejména zdravotní stav žalobce, na základě čehož nesprávně vyhodnotil jeho stupeň závislosti na pomoci jiné fyzické osoby. Žalobce kromě výše uvedených 3 základních životních potřeb není schopen zvládat taktéž potřebu orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu a péči o zdraví. Vzhledem k tomu, že žalobce nezvládá 9 základních životních potřeb, má za to, že je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni IV – úplná závislost.
4. Žalobce dále uvádí, že napadené rozhodnutí zasahuje do jeho veřejných subjektivních práv ve smyslu zásahu do práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu dle čl. 28 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, jakož i do jeho práva na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti dle čl. 19 téže úmluvy. Žalobce argumentuje, že v důsledku rozhodnutí žalovaného je ohrožen chudobou. Porušením práv vyplývajících z Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením žalovaný porušil současně i § 2 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále jen „správní řád“), § 2 odst. 4 správního řádu, neboť napadené rozhodnutí není v souladu s veřejným zájmem a neodpovídá okolnostem daného případu, a § 3 správního řádu, protože žalovaný dospěl k závěru, že žalobce zvládá potřebu komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny a péči o zdraví, aniž by se podrobně zabýval skutečnou situací.
5. Třetím důvodem, pro který žalobce považuje napadené rozhodnutí za nezákonné, je to, že se žalovaný nevypořádal s jeho odvolacími námitkami a nesprávně vyhodnotil zjištěný skutkový stav. Žalovaný nevysvětlil, v čem spatřuje radikální zlepšení zdravotního stavu žalobce.
6. K nepřiznané potřebě orientace žalobce dále uvedl, že trpí absencí prostorového vidění, okolí vnímá ploše, bez hloubky a prostorového rozměru, vidí dva obrazy. Mimo domov,

kde vše zná z paměti, je žalobce závislý na doprovodu, který mu popisuje terén. Nerozezná osoby z důvodu absence periferního vidění na pravé straně. Není schopen sám odhadnout čas potřebný na přípravu k návštěvě lékaře atp.

7. K oblasti komunikace uvedl, že často hledá vhodná slova, zadržává se při vyjadřování, potřebuje dostatek času na to, aby se zvládl vyjádřit. Telefon ovládá pouze co do hlasového vytáčení a použití zjednodušeného seznamu kontaktů. Čte jen velmi obtížně velká písmena. Psát dokáže pouze psacím, dokud navazuje. Pokud se při psaní zastaví, již nedokáže navázat. Podpis zvládne pouze, pokud mu druhá osoba navede ruku na místo, kde má podpis začít.
8. Žalobce není schopen si jídlo připravit sám, nezvládne si ukrojit chléb a jakkoli s potravinami manipulovat. Jídlo musí mít připravené na jednom místě v hlubokém talíři se lžící. Nepozná, zda je talíř prázdný. Sám si nedokáže nalít pití do sklenice, nepozná hladinu.
9. Veškeré oblečení musí mít žalobce připraveno na jednom místě, není schopen rozpoznat, zda je oblečení čisté, nebo zda není naruby, či zda se hodí k dané příležitosti. Totéž platí ohledně obuvi, žalobce se není schopen obout, pokud boty nemá připravené na svém místě.
10. Co se týče tělesné hygieny, tak ani tuto potřebu žalobce nepovažuje za zvládnutou. Do vany se není schopen dostat a ani z ní vystoupit. Zvládne využívat sprchový kout, kde má nainstalovanou koupelnovou stoličku. Nerozpozná šampon na vlasy od mýdla. Sám si nenanese zubní pastu na kartáček. Holení zvládá částečně samostatně. Stríhání nehtů obstarává pečující osoba. Použití toalety zvládne žalobce samostatně. V cizím prostředí vyžaduje doprovod.
11. V případě péče o zdraví je plně odkázán na pečující osobu. Sám si není schopen nachystat léky, ani zajistit návštěvu u lékaře. Není schopen bez pomoci rehabilitovat v domácím prostředí.
12. Žalobce navrhl, aby krajský soud napadené i prvostupňové rozhodnutí zrušil a zavázal žalovaného k náhradě nákladů řízení.

III. Vyjádření žalovaného

13. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že v odvolacím řízení byl opětovně posouzen zdravotní stav žalobce, a to posudkovou komisí MPSV za účasti odborného lékaře se specializací neurologie. Žalobce byl hodnocen pro stav polytraumatu s výrazným zlepšením pohybových schopností, přetrvávající pravostrannou hemianopsii, lehkou poruchou pohyblivosti očních bulbů a preventivní léčbou sekundární epilepsie. PK MPSV neuznala jako nezvládanou potřebu orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny, výkonu fyziologické potřeby a péče o zdraví.
14. K neuznané potřebě orientace žalovaný uvedl, že dle zdravotnické dokumentace je žalobce orientován osobou, místem i časem, není popsána úplná nebo těžká porucha zraku, disponuje přiměřenými duševními kompetencemi, které mu umožňují orientovat se v přirozeném sociálním prostředí a v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Zvládnutí schopnosti orientace se posuzuje pouze ve vztahu k zachování smyslových či duševních schopností. Přičemž přiměřenost duševních schopností se hodnotí ve vztahu

k uvědomění si vlastní identity v prostředí a čase, k schopnosti řešit obvyklé situace a regulovat své chování v přirozeném sociálním prostředí. Stav fyzických schopností nemá na orientaci pomocí smyslů ani na duševní kompetence vliv. Potřeba orientace nebyla žalobci uznána ani v původním posudku, který byl vytvořen krátce po polytraumatu. Zraková vada žalobce jej sice omezuje, ale nedosahuje úrovně těžké poruchy, která by mu znemožňovala se ve známém prostředí orientovat zrakem.

15. Pro oblast komunikace žalovaný sděluje, že žalobce dle sociálního šetření druhým rozumí, ale těžko hledá slova, píše tiskacím písmem a hovor na telefonu přijme. Řečová omezení žalobce nejsou z funkčního hlediska těžkým postižením. Žalobce je schopen se dorozumět mluvenou srozumitelnou řečí, neztratil schopnost psát. Krátkou zprávu tiskacím napíše. Základní obsluhu telefonu, která je pro posouzení podstatná, zvládne.
16. Co se týče stravování, žalovaný neshledal medicínského důvodu, proč by si žalobce nezvládl například posunem naservírovat pokrm. Pohyblivost horních končetin je omezena maximálně středně těžce a dominantní končetina lehce. Žalobce netrpí praktickou nebo úplnou nevidomostí obou očí. Pro neschopnost naporcování a naservírování stravy není u žalobce medicínský korelát. Přenášení stravy lze realizovat i posouváním, převezněním, či přizpůsobením místa konzumace. Nakupování a příprava stravy se hodnotí v rámci základní životní potřeby péče o domácnost, nejedná se o posudkové kritérium u základní životní potřeby stravování.
17. Oblékání a obouvání žalovaný neužnal z důvodu, že u žalobce není medicínský korelát pro nezvládnutí této základní životní potřeby. U žalobce není přítomna praktická nebo úplná slepota, závažné postižení pohybového aparátu ani omezení kognitivních funkcí.
18. Co se týče tělesné hygieny, tuto žalovaný neužnal z důvodu, že žalobce netrpí těžkou poruchou funkce horních nebo dolních končetin, ztrátou zraku, či duševních kompetencí, které by bránilo provedení celkové hygieny. Preventivní přítomnost druhé osoby eliminující riziko pádu se nepovažuje za neschopnost tělesné hygieny. Nenaplněním této základní životní potřeby se rozumí případ, kdy osoba není schopna měnit pozici svého těla, přemisťovat se z místa na místo, ze sedu do stoje, není schopna úchopu a přidržování se, případně dosáhnout na potřebné věci. Pokud těchto činností daná osoba schopna je, pak je zde předpoklad, že s příslušným facilitátorem svede celkovou hygienu.
19. Pro nezvládnutí výkonu fyziologické potřeby není medicínský důvod, žalobce neztratil úchopovou schopnost rukou, netrpí duševním onemocněním spojeným se sociální desintegrací a neutrpěl ztrátu dolní končetiny.
20. Obdobně žalovaný argumentoval i ohledně základní životní potřeby péče o zdraví, přičemž dodal, že tato potřeba není splněna, pokud osoba není schopna provádět si sama každodenní ošetřování rozsáhlejších patologických kožních procesů, použít nebo vyměnit ortopedickou nebo kompenzační pomůcku (např. sluchadlo, kompresivní punčochy), dodržovat léčebný režim, rozpoznat správný lék, pravidelně užívat léky, aplikovat injekce, včetně inzulínu, provádět léčebná opatření, inhalovat, rehabilitovat, provádět logopedická cvičení, měřit metabolity v krvi a moči, provádět nezbytná preventivní opatření.
21. Žalovaný doplnil, že změna posudkového hodnocení žalobce byla učiněna na základě posudkově významného zlepšení zdravotního stavu, což bylo doloženo odbornými nálezy (např. závěrečná zpráva z Hamzovy odborné léčebny ze dne 10. 7. 2024, MMN, a. s. Jilemnice, Neurologie - ambulance, z 12. 7. 2024). Dále uvedl, že hodnota příspěvku na péči

je primárně odvozena od obvyklých nákladů spojených s péčí. Jedná se o příspěvek na péči, a nikoliv o plnou saturaci nákladů péče. Nelze předpokládat, že péče a pomoc bude hrazena pouze z poskytovaného příspěvku na péči. Hodnocení základních životních potřeb odborným lékařem není posudkově rozhodné, odborný lékař popisuje a posuzuje zdravotní stav, nikoli zvládání jednotlivých potřeb, ty hodnotí výhradně atestovaní posudkoví lékaři, kteří jsou schopni z medicínského hlediska komplexně posoudit zdravotní stav účastníka řízení.

22. Navrhl, aby soud žalobu zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

23. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo podle § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). O žalobě rozhodl bez jednání, neboť s tím oba účastníci řízení souhlasili (§ 51 odst. 1 s. ř. s.).

Skutkový stav věci

24. Ze správního spisu soud zjistil následující skutečnosti podstatné z hlediska předmětu řízení.

25. Správní orgán prvního stupně dne 7. 3. 2024 zahájil z moci úřední správní řízení ve věci posouzení nároku žalobce na dávku příspěvek na péči, neboť dne 31. 3. 2024 končila platnost původního posudku. Dne 25. 3. 2024 vyhotovila sociální pracovnice správního orgánu prvního stupně záznam ze sociálního šetření pro účely řízení o příspěvku na péči.

26. V něm k základní životní potřebě komunikace sociální pracovnice uvedla, že žalobce těžko hledá vhodná slova, ale druhé osobě rozumí. Píše po paměti psacím, protože písmena na sebe navazují, ale jakmile přestane psát, neví, kde má navázat. Napsané po sobě nepřečte. Umí na telefonu přijmout hovor, ale neví, kdo mu volá. Zvládne zavolat hlasovým vytáčením.

27. Ohledně orientace uvedla, že žalobce nemá prostorové ani periferní vidění, vše vidí v rovině a v pohybu, což mu činí problémy při chůzi. Má problém rozpoznat předměty. V cizím prostředí je závislý na pomoci druhé osoby. Nepozná odstíny barev. Blízké osoby nerozpozná, dokud na něj nepromluví. Nestíhá vnímat podněty, rychle se unaví. Má problém s krátkodobou i dlouhodobou pamětí.

28. K oblasti stravování zaznamenala, že si žalobce sám nic nepřichystá, ani nepřinese. Veškeré jídlo zajišťuje rodina. Z talíře se nají, ale nepozná, že je prázdný. Má problém s nalitím si pití.

29. Oblečení a obutí musí mít žalobce nachystané na konkrétním místě, aby se byl schopen ustrojit. Sám si oblečení nevybere, nepozná, zda je špinavé nebo naruby.

30. Tělesná hygiena je pro žalobce obtížná, neboť se musí dostat po schodech do suterénu, kde je sprchový kout. V obytné části domu je pouze vana, do které se ale nedostane. Během hygieny je nutný dohled. Oholit se žalobce zvládne, ale je potřeba jej poté doholit. Ostříhání nehtů sám nezvládne.

31. Léky chystá a podává pečující osoba. K lékařům jezdí s manželkou. Každý den rehabilituje. Manželka provádí masáže těla.

32. Dne 7. 5. 2024 vyhotovil lékař Institutu posuzování zdravotního stavu posudek o zdravotním stavu žalobce – posouzení stupně závislosti, kterým zjistil u žalobce tři nezvládané základní životní potřeby: a) mobilita, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost. Dle uvedeného posouzení se žalobce považuje podle § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost). Za datum vzniku stupně závislosti I označil lékař IPZS den 1. 4. 2024. Na základě uvedeného posudku správní orgán prvního stupně vydal dne 24. 6. 2024 rozhodnutí, kterým od července 2024 snížil žalobci příspěvek na péči z 12 800 Kč na 880 Kč měsíčně, neboť u něj byla shledána neschopnost z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat toliko tři základní životní potřeby ve smyslu ust. § 8 odst. 2 písm. a) zákona o sociálních službách.
33. Žalobce podal dne 8. 7. 2024 proti prvostupňovému rozhodnutí odvolání, ve kterém argumentoval tím, že se jeho zdravotní stav oproti původnímu posudku nijak výrazně nezlepšil. písemná komunikace je pro něj nemožná. Těžká porucha vizu je zmíněna ve všech doložených lékařských zprávách. Zásadní problém je v ischemii mozku v oblasti zrakového centra, rovnováhy a koordinace pohybu. Žalobce namítal, že posouzení zdravotního stavu IPZS nereflexuje poznatky sociálního šetření v domácím prostředí. Přílohu odvolání tvořil záznam z rehabilitační konference Hamzovy odborné léčebny ze dne 2. 7. 2024.
34. Žalovaný za účelem zjištění stupně závislosti žalobce požádal PK MPSV v Hradci Králové o přezkoumání posouzení stupně závislosti a vypracování posudku. Dle uvedeného posudku ze dne 14. 11. 2024 (dále jen „posudek PK MPSV“) žalobce z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu vyžaduje každodenní mimořádnou péči jiné fyzické osoby a není schopen zvládat tři základní životní potřeby: a) mobilita, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost, což odpovídá I. stupni závislosti.
35. Na podkladě posudku PK MPSV žalovaný vydal 2. 12. 2024 rozhodnutí, č. j. MPSV-2024/255091-918, kterým bylo prvostupňové rozhodnutí potvrzeno a odvolání žalobce zamítnuto.

Právní závěry

36. Po provedeném přezkumném řízení soud dospěl k závěru, že žaloba **je důvodná**.
37. Při posouzení věci soud vycházel z následujících rozhodných skutečností, platné právní úpravy a učiněných právních závěrů.
38. Podmínky nároku na příspěvek na péči vycházejí z § 7 zákona o sociálních službách. Příspěvek na péči se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby a nárok na něj mají osoby uvedené v § 4 odst. 1 tohoto zákona, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při zvládání základních životních potřeb v rozsahu podle stupně závislosti dle § 8 zákona o sociálních službách, pokud jim tuto pomoc poskytuje např. osoba blízká.
39. Osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby [písm. a)], stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb [písm. b)], stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb [písm. c)], stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb [písm. d)], a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby (§ 8 odst. 2 zákona o sociálních službách).
40. Při posuzování stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat základní životní potřeby vyjmenované v § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách. Při hodnocení schopností zvládat základní životní potřeby se hodnotí funkční dopad dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na schopnost zvládat základní životní potřeby; přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která nevyplývá z funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (odst. 4 téhož ustanovení). Aby byla v příslušné základní životní potřebě uznána závislost, musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu (odst. 5 téhož ustanovení). Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení v domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku.
41. Podle § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách se při posuzování stupně závislosti hodnotí schopnost zvládat tyto základní životní potřeby: a) mobilita, b) orientace, c) komunikace, d) stravování, e) oblékání a obouvání, f) tělesná hygiena, g) výkon fyziologické potřeby, h) péče o zdraví, i) osobní aktivity, j) péče o domácnost.
42. Bližší vymezení schopností zvládat základní životní potřeby a způsob jejich hodnocení stanoví vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, v platném znění (dále také „*prováděcí vyhláška*“), na niž odkazuje § 9 odst. 6 zákona o sociálních službách.
43. Z § 1 prováděcí vyhlášky vyplývá, že schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce (odst. 1 citovaného

- ustanovení). Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí tělesné struktury a tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže, a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností (odst. 3 citovaného ustanovení).
44. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Tím se rozumí zvládání základní životní potřeby v kvalitě a způsobem, který je běžný a obvyklý, a který umožňuje, aby tato potřeba byla zvládnuta bez každodenní pomoci jiné osoby (§ 1 odst. 4 prováděcí vyhlášky).
45. Při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby je nutné posoudit, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby, a přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení (§ 2 odst. 1 prováděcí vyhlášky).
46. Pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k prováděcí vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 2a prováděcí vyhlášky).
47. Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013 - 32, zdůraznil, že: „Pro hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby za účelem zjištění stupně závislosti osoby je v rámci aplikace posudkových kritérií stanovených v § 1 až § 2c vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném od 1. 1. 2012 rozhodné nesplnění byť jen jedné z aktivit, které jsou pro schopnost zvládat určitou základní životní potřebu vymezeny v příloze k této vyhlášce, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Pokud z podkladů lékařského posudku vyplývá, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá, a orgány lékařské posudkové služby přesto takovou základní životní potřebu považují za zvládanou, je jejich povinností tento závěr dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.”
48. Příloha č. 1 prováděcí vyhlášky vymezuje schopnosti zvládat základní životní potřeby (viz též § 9 odst. 1 zákona o sociálních službách). Pod písm. b) **orientace**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: poznávat a rozeznávat zrakem a sluchem, mít přiměřené duševní kompetence, orientovat se osobou, časem a místem, orientovat se v přirozeném sociálním prostředí, orientovat se v obvyklých situacích a přiměřeně v nich reagovat. Pod písm. c) **komunikace**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: vyjadřovat se srozumitelně mluvenou řečí a dorozumět se jejím prostřednictvím s jinými osobami v rozsahu běžné slovní zásoby odpovídající věku a sociálnímu postavení, chápat obsah přijímaných a sdělovaných zpráv, vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, porozumět

všeobecně používaným základním obrazovým symbolům a zvukovým signálům, používat běžné komunikační prostředky. Pod písm. d) **stravování**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: vybrat si ke konzumaci hotový nápoj a potraviny, nalít nápoj, rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, najíst se a napít, dodržovat stanovený dietní režim, konzumovat stravu v obvyklém denním režimu, přemístit nápoj a stravu na místo konzumace. Pod písm. e) **oblékání a obouvání**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: vybrat si oblečení a obutí přiměřené okolnostem, rozeznat rub a líc oblečení a správně je vrstvit, oblékat se a obouvat se, svlékat se a zouvat, manipulovat s oblečením v souvislosti s denním režimem. Pod písm. f) **tělesná hygiena**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: použít hygienické zařízení, dodržovat tělesnou hygienu, mýt si o osušovat jednotlivé části těla, provádět celkovou hygienu, česat se, provádět ústní hygienu, holit se. Pod písm. h) **péče o zdraví**, se za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu považuje stav, kdy osoba je schopna: dodržovat stanovený léčebný režim, provádět stanovené preventivní, léčebné a léčebně rehabilitační a ošetrovatelské postupy a opatření a používat k tomu potřebné léky nebo pomůcky, rozpoznat zdravotní problém a v případě potřeby vyhledat nebo přivolat pomoc.

49. Podle § 25 zákona o sociálních službách (1) Krajská pobočka Úřadu práce provádí pro účely posuzování stupně závislosti podle odstavce 3 sociální šetření, při kterém se zjišťuje schopnost samostatného života osoby v přirozeném sociálním prostředí. Sociální šetření podle věty první provádí příslušná krajská pobočka Úřadu práce také v průběhu hospitalizace osoby ve zdravotnickém zařízení lůžkové péče, jestliže je této osobě poskytována u jednoho nebo postupně u více poskytovatelů zdravotních služeb následná nebo dlouhodobá lůžková péče pro tutéž nemoc nebo úraz trvající nepřetržitě déle než 60 dnů; podmínkou je, že tato skutečnost byla oznámena a doložena podle § 21 odst. 1 písm. e). Sociální šetření provádí sociální pracovník. O provedeném sociálním šetření vyhotovuje sociální pracovník písemný záznam, který na požádání předkládá posuzované osobě. (2) Krajská pobočka Úřadu práce zašle příslušné okresní správě sociálního zabezpečení žádost o posouzení stupně závislosti osoby; součástí této žádosti je písemný záznam o sociálním šetření a kopie žádosti osoby o příspěvek. (3) Při posuzování stupně závislosti osoby vychází okresní správa sociálního zabezpečení ze zdravotního stavu osoby doloženého nálezem vydaným poskytovatelem zdravotních služeb, popřípadě také z vyšetření dětského klinického psychologa v případě pervazivních vývojových poruch, z výsledku sociálního šetření a zjištění potřeb osoby, popřípadě z výsledků funkčních vyšetření a z výsledku vlastního vyšetření posuzujícího lékaře. (4) Okresní správa sociálního zabezpečení zašle příslušné krajské pobočce Úřadu práce stejnopis posudku vydaného podle zvláštního právního předpisu s uvedením základních životních potřeb, které osoba není schopna zvládat, a dále s uvedením, zda jde o osobu s úplnou nebo praktickou hluchotou nebo hluchoslepou, jestliže tato osoba nezvládá základní životní potřeby v oblasti orientace. Toto posouzení je součástí rozhodnutí o přiznání či zamítnutí příspěvku, které obdrží žadatel. (5) Krajská pobočka Úřadu práce provádí sociální šetření také, pokud o to Institut posuzování zdravotního stavu požádá v případech, kdy provádí kontrolu původního posouzení zdravotního stavu osoby.
50. Sociální šetření je obligatorním podkladem pro rozhodnutí ve věci samé. Orgány lékařské posudkové služby jsou povinny vycházet při posuzování stupně závislosti člověka také z výsledku sociálního šetření (§ 25 odst. 3 zákona o sociálních službách) a průběh

provedeního sociálního šetření je žalovaný povinen v odvolacím řízení zhodnotit i z hlediska případných rozporů se zpracovaným posudkem (srov. stanovisko Veřejného ochránce práv ze dne 21. 10. 2010, č. j. 2295/2010/VOP/MJR).

51. Krajský soud zdůrazňuje, že zdravotní stav osoby posuzuje pro účely odvolacího správního řízení, jehož předmětem je příspěvek na péči, posudková komise zřízená žalovaným na základě § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. Stěžejním důkazem v tomto řízení je tak lékařský posudek PK MPSV, na který je kladen **požadavek úplnosti a přesvědčivosti** (srovnej rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 9. 2009, čj. 4 Ads 57/2009-53, všechna zde citovaná rozhodnutí jsou dostupná na www.nssoud.cz).
52. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti spočívá v tom, aby se posudková komise vypořádala především s těmi rozhodujícími skutečnostmi, které odvolatel namítá, a aby své závěry náležitě zdůvodnila (k testu úplnosti, přesvědčivosti a správnosti posudku srov. konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. rozsudky ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, ze dne 23. 9. 2009, č. j. 4 Ads 57/2009-53, ze dne 3. 4. 2013, č. j. 6 Ads 158/2012 - 24, ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 12/2013 - 22, rozsudek ze dne 10. 5. 2013, č. j. 6 Ads 25/2013 - 26). V souladu s § 2a vyhlášky přitom posudková komise musí posoudit zvládnutí dané životní potřeby skrze dílčí aktivity vymezené pro jednotlivé potřeby v příloze č. 1 vyhlášky, jak bylo shora zdůrazněno. Nezvládnutí byť jen jedné z vymezených aktivit znamená nezvládnutí dané životní potřeby (§ 2a vyhlášky). Jestliže na základě podkladů lékařského posudku lze konstatovat, že posuzovaný některou z aktivit nutných pro celkové zvládnutí určité životní potřeby sám a bez pomoci jiné osoby nezvládá a posudková komise dospěje k závěru, že tato životní potřeba je i přesto zvládnána, musí tento závěr dostatečně a přesvědčivě zdůvodnit (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 4. 2014, č. j. 3 Ads 50/2013-32).
53. Po provedeném přezkumu má krajský soud za to, že posudek PK MPSV se dostatečně a přesvědčivě nevypořádal se všemi rozhodnými skutečnostmi, především pak s těmi, které namítal žalobce (k uvedenému srov. dále např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2016, č. j. 3 Ads 262/2015-34).
54. Žalobce ve svém odvolání, i v žalobě namítal, že nadále bez pomoci jiné osoby samostatně nezvládá i další základní životní potřeby – komunikaci, stravování, oblékání a obouvání, tělesnou hygienu, péči o zdraví (nezvládnutí orientace namítal až v žalobě). Na všechny tyto oblasti má vliv jeho zrakový deficit, respektive porucha visu spojená s poruchou propriorecepce a pravostranná hemianopsie, způsobený polytraumatem.
55. PK MPSV do svého posudku ze dne 14. 11. 2024 přímo vložila text lékařských zpráv, a to závěrečnou zprávu MUDr. R. z Hamzovy odborné léčebny pro děti a dospělé Luže – Košumberk ze dne 10. 7. 2024 a lékařskou zprávu MUDr. M. z neurologické ambulance MMN, a. s. ze dne 12. 7. 2024. PK MPSV se ovšem obsahu těchto lékařských zpráv dále nevěnovala. Pouze konstatovala, že: „u posuzovaného došlo k posudkově významnému zlepšení zdravotního stavu, což bylo doloženo odbornými nálezy. Při zjištěném zdravotním stavu není z posudkově medicínského hlediska důvod hodnotit zbývající základní životní potřeby jako nezvládané, protože nemá závažné postižení zraku stupně praktické nevidomosti ani sluchu stupně praktické nedoslýchavosti a psychický stav je přiměřený věku. Z těchto důvodů nemá uváděné nezvládání dalších základních životních potřeb oporu v odborných lékařských nálezech.“

56. Krajský soud shledal, že se posudek PK MPSV nijak nevypořádal s rozpornými závěry sociálního šetření shodnými s vyjádřeními žalobce a dokonce ani s obsahem doložených lékařských zpráv. Z odůvodnění posudku není zřejmé, na základě čeho posudková komise dovodila zvládnutí jednotlivých nepřiznaných životních potřeb, zejména pak schopnost žalobce vytvářet rukou psanou krátkou zprávu, když ze závěrů sociálního šetření i sdělení žalobce plyne opak. Odchylný závěr není dostatečně vysvětlen. Žalovaný se vyjadřuje k tomu, že psaní tiskacím postačuje pro naplnění této potřeby, nicméně tvrzení, že by žalobce zvládl psát tiskacím písmem z žádných podkladů nevyplývá. Dále z posudku není zřejmé, z čeho PK MPSV dovodila žalobcovu schopnost rozdělit stravu na menší kousky a naservírovat ji, když ve zprávě MUDr. R. ze dne 10. 7. 2024 je uvedeno, že žalobce musí mít jídlo připravené a nakrájené, musí být informován, co má kde na talíři, protože to zrakem nepozná. Z téže lékařské zprávy vyplývá, že co se týče osobní hygieny, tuto žalobce sám nesvede a je nutná dopomoc, a co se týče oblékání a svlékání, tak horní polovinu těla samostatně svede, pokud má oblečení přichystané, ale potřebuje pomoc se zapínáním. Sám si oblečení není schopen přichystat. Z důvodu poruchy zraku nepozná rub a líc, čistotu apod.
57. PK MPSV zprávy odborných lékařů do posudku převzala pouze formálně, ale fakticky se s nimi nevypořádala. Krajský soud konstatuje, že lékařská zpráva je podkladem, jejíž obsah nelze vyvrátit jen tím, že odborný lékař nemá posudkovou atestaci. Naopak je na místě objasnit, v čem je nález nesprávný, a to odborným vyšetřením žalobce, které by bylo podkladem pro zhodnocení, zda je daná potřeba žalobcem zvládnuta.
58. Žalovaný závěry posudkové komise bez dalšího převzal, aniž by zhodnotil úplnost a přesvědčivost posudku vzhledem k odvolacím a nyní i žalobním námitkám, že nadále není zvládnuta základní životní potřeba orientace, komunikace, stravování, oblékání a obouvání, tělesné hygieny a péče o zdraví. Vypořádání se s konkrétními námitkami týkajícími se zdravotního stavu žalobce a jeho zvládání základních životních potřeb zcela abscentuje.
59. Co se týče ostatních námitek žalobce ohledně zásahu do práva na přiměřenou životní úroveň a sociální ochranu dle čl. 28 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, jakož i do jeho práva na nezávislý způsob života a zapojení do společnosti dle čl. 19 téže úmluvy, tyto krajský soud důvodnými neshledává. Podmínky pro přiznání příspěvku na péči jsou dány § 7 zákona o sociálních službách, nemohou být měněny dle finanční situace posuzované osoby.
60. Krajský soud ve světle uplatněných žalobních námitek dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s., proto je zrušil a věc žalovanému vrátil k dalšímu řízení, v němž bude žalovaný vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 4 a 5 s. ř. s.).
61. Žalovaný v dalším řízení vyžádá doplňující posudek PK MPSV, který se zaměří na žalobní námitky a z hlediska přesvědčivosti a úplnosti se vypořádá s rozpornými závěry sociálního šetření a tvrzeními v doložených lékařských zprávách. Dále se vypořádá s tím, v čem spatřuje razantní zlepšení zdravotního stavu žalobce oproti původními posudku. Soud si je vědom, že osobní vyšetření žalobce není nezbytnou náležitostí pro rozhodnutí ve věci, nicméně by mělo být pravidlem (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2011, č. j. 4 Ads 82/2011-44). V tomto případě soud považuje za vhodné, aby zhodnocení

zdravotního stavu žalobce proběhlo za jeho osobní účasti s ohledem na zásadní změnu posouzení jeho zdravotního stavu. Poté žalovaný ve věci opětovně rozhodne.

V. Náklady řízení

62. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil, proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl úspěšný žalobce, má proto právo na náhradu nákladů řízení. Ty sestávají z nákladů za právní zastoupení za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, sepsání žaloby) po 4 620 Kč a souvisejících režijních paušálů v celkové výši 900 Kč (2 x 450 Kč) dle § 7 bod 5., § 9 odst. 5 a § 13 odst. 4 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), celkem tedy 10 140 Kč, vše zvýšeno o částku 2 130 Kč odpovídající 21 % DPH (zaokrouhleno na celé koruny nahoru podle § 146 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňového řádu). Soud proto výrokem II. uložil žalovanému povinnost nahradit žalobci prokázané náklady soudního řízení, a to k rukám jeho zástupce, který je advokátem (§ 149 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů za použití § 64 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 27. června 2025

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně